

Kohtuasi C-128/20

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

19. veebruar 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Landesgericht Klagenfurt (liidumaa kohus Klagenfurtis, Austria)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

19. veebruar 2020

Hageja:

GSMB Invest GmbH & Co. KG

Kostja:

Auto Krainer Gesellschaft m.b.H.

[...]

KOHTUMÄÄRUS

KOHTUASI

hageja

[...]

GSMB Invest GmbH & Co. KG

[...]

10245 Berliin
SAKSAMAA

[...]

kostja

[...]

Auto Krainer Gesellschaft m.b.H.

[...]

9020 Klagenfurt am Wörthersee

[...]

mis puudutab

nõuet summas 21 111,27 eurot [...]

A Euroopa Liidu Kohtule esitatakse järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2007. aasta määruse (EÜ) nr 715/2007, mis käsitleb mootorsõidukite tüübikinnitust seoses väikeste sõiduautode ja kommertsveokite (Euro 5 ja Euro 6) heitmetega ning sõidukite remondi- ja hooldusteabe kättesaadavust, artikli 5 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et vastavalt määruse nr 715/2007 artikli 1 lõikele 1 on keelatud selline autovarustus, mille puhul on heitgaasitagastusklapp (seega detail, mis võib mõjutada heitmeid) konstrueeritud selliselt, et selle seadistamine mõjutab heitgaasitagastuse määra (seega tagasi suunatava heitme osakaalu) nii, et see tagab saasteainete heitkoguseid piirava režiimi ainult vahemikus 15 °C kuni 33 °C ja ainult madalamal kui 1000 meetrit merepinnast ning väljaspool nimetatud temperatuurivahemikku väheneb nimetatud määr olukorras, kus temperatuur muutub 10 °C võrra ja kõrgus 1000 meetrit merepinnast ületatakse 250 meetri võrra, lineaarselt nullini, mistõttu **[lk 2]** ületavad lämmastikoksiidide (NO_x) heitkogused määrusega nr 715/2007 kehtestatud piirväärtusi?
2. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2007. aasta määruse (EÜ) nr 715/2007, mis käsitleb mootorsõidukite tüübikinnitust seoses väikeste sõiduautode ja kommertsveokite (Euro 5 ja Euro 6) heitmetega ning sõidukite remondi- ja hooldusteabe kättesaadavust, artikli 5 lõikes 2 sisalduvat lauseosa „mootori kaitsmiseks kahju või õnnetusjuhtumi eest“ tuleb tõlgendada nii, et heitgaasitagastuse süsteem, mis on ette nähtud eelkõige selliste detailide kaitseks nagu heitgaasitagastusklapp, heitgaasi jahuti ja diisliosakeste filter, ei vasta erandi kohaldamise nõuetele?
3. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2007. aasta määruse (EÜ) nr 715/2007, mis käsitleb mootorsõidukite tüübikinnitust seoses väikeste sõiduautode ja kommertsveokite (Euro 5 ja Euro 6) heitmetega ning sõidukite remondi- ja hooldusteabe kättesaadavust, artikli 5 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et heitgaasitagastuse süsteem, mille puhul on heitekontrolliseadmete täielik toimivus tagatud ainult temperatuurivahemikus 15 °C kuni 33 °C ja madalamal kui 1000 meetrit merepinnast (nn termoaken), mille tagajärjel see valdaval osal aastast Euroopas, eelkõige Austrias täielikult ei toimi, ei vasta artikli 5 lõikes 1 sätestatud nõudele – sõiduki toimivus normaalse kasutamise korral –, mistõttu tuleb seda pidada keelatud katkestusseadmeks?

B) [...] [menetluse peatamine] **[lk 3]**

PÕHJENDUS

I. Põhikohtuasja ese

Hageja esitab 27. detsembri 2017. aasta hagiga tema ja kostja vahel 9. jaanuaril 2011 sõiduauto VW, Caddy Maxi Comfortline 4MOTION, 2.0 l TDI, [...] ostmiseks sõlmitud lepingu tagasitaitmise nõude, kohustudes maksma kasutustasu. Hageja väidab, et ta sõlmis lepingu heauskselt teadmisega, et ta ostab keskkonna-, heitgaasi-, süsinikoksiidi- ja tarbijasõbraliku uue sõiduki, millel on kehtiv tüübikinnitus, mille heitgaasinäitajad vastavad seadusjärgsetele nõuetele.

Sõiduki tootja Volkswagen AG võttis tarkvaravärskenduse käigus kasutusele uue temperatuuri- ehk termoakna. Pärast tarkvaravärskendust lülitavad sõidukid heitgaasipuhastuse välja, kui välistemperatuur on madalam kui 15 °C või kõrgem kui 33 °C ning kõrgusel 1000 meetrit üle merepinna. Kõnealune termoaken on **keelatud katkestusseade**. Termoakna kasutamist lubava erandolukorraga määruse artikli 5 tähenduses ei ole tegemist, kuna heitgaasipuhastuse vähendamine temperatuuril alla 15 °C, üle 33 °C ja/või kõrgusel 1000 meetrit üle merepinna ei kahjusta mootorit vahetult ja seega ei ole selle eesmärk mootorit kaitsta.

Kostja esitas vastuväited nii esitatud nõude sisule kui ka suurusele, paludes jätta hagi rahuldamata ning nõuda kohtukulud sisse hagejalt; kostja põhjendused olid kokkuvõtlikult järgmised:

Niinimetatud termoakent, mis tähendab heitgaasitagastuse määra järkjärgulist vähendamist sõltuvalt ümbritseva keskkonna temperatuurist, kasutavad kõik diiselmootoriga sõidukite tootjad vastavalt Euro 5 klassifikatsioonile. Termoakna kasutamine on teada Saksamaal sõidukite tüübikinnituse andmiseks pädevale asutusele (Kraftfahrt-Bundesamt), kes peab termoakent lubatavaks meetmeks määruse nr 715/2007 tähenduses. Peale selle pööras Kraftfahrt-Bundesamt ka tarkvaravärskenduse kontrollimisel suurt tähelepanu eelkõige heitekontrolliseadmete püsivale toimivusele ning tuvastas pärast põhjalikku kontrollimist, et tarkvaravärskendus ei kahjusta heitekontrolliseadmete püsivat toimivust. [lk 4]

II. Õiguslik raamistik

Ostulepingu tagasitaitmise nõude esitamisel tugineb hageja vastuolule heade kommetega vastavalt Austria tsiviilseadustiku (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch, edaspidi „ABGB“) § 879 lõikele 1. Igal autoostjal on Euroopa Liidus kehtiva toimiva õiguskorra alusel õiguspärane ootus, et ta ostab sõiduki, mida ei ole tootja manipuleerinud. Maksimaalse kasumi saamise eesmärgil paigaldas VW üleilmselt ligikaudu 8,5 miljonisse sõidukisse keelatud katkestusseadmed, pettes järelevalveasutusi ja tarbijaid. See läheb vastuollu kõikide õiguskuulekate inimeste loomuliku õigustunnetusega, mistõttu on see vastuolus ka heade kommetega ABGB § 879 lõike 1 tähenduses.

ABGB § 879 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Seadusest tuleneva keelu või heade kommetega vastuolus olev leping on tühine.“

Peale selle tugineb hageja oma nõude esitamisel ABGB § 932 lõike 4 kohasele garantiile.

ABGB § 932 lõiked 1 ja 4 on sõnastatud järgmiselt:

„Ostja võib puuduse tõttu nõuda lepingu parandamist (parandamine või puuduva lisamine), asja asendamist, tasu proportsionaalset vähendamist (hinnaalandus) või lepingu tühistamist (tagasitäitmine).“ (lõige 1).

„Kui nii parandamine kui ka asendamine ei tule kõne alla või on müüja jaoks seotud ebaproportsionaalselt suurte kuludega, siis on ostjal õigus nõuda hinna alandamist või juhul, kui tegemist ei ole tühise puudusega, lepingu tagasitäitmist. Sama kehtib juhul, kui müüja parandamisest või asendamist keeldub või ei tee seda mõistliku tähtaja jooksul, ning juhul, kui nimetatud meetmed põhjustaksid ostjale märkimisväärset ebamugavust või kui neid ei saa temalt nõuda müüja isikust tulenevatel mõjuvatel põhjustel.“ (lõige 4). [lk 5]

III. Euroopa Kohtu otsuse vajalikkus

[...] [...]

IV. Eelotsuse küsimused

Liidu õigusest tulenevad õiguslikud alused

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2007. aasta määrus (EÜ) nr 715/2007, mis käsitleb mootorsõidukite tüübikinnitust seoses väikeste sõiduautode ja kommertsveokite (Euro 5 ja Euro 6) heitmetega ning sõidukite remondi- ja hooldusteabe kättesaadavust (ELT 2007, L 171, lk 1; edaspidi „määrus nr 715/2007“):

Põhjendus 12

„Tuleks jätkata jõupingutusi, et rakendada rangemaid heitkoguste piirmäärasid, sealhulgas vähendada süsinikdioksiidi heitkoguseid, ja tagada, et need piirmäärad oleksid seotud sõidukite tegelike tulemustega nende kasutamise ajal.“

Artikli 3 punkt 10

„„katkestusseade“ – konstruktsioonelement, mille abil mõõdetakse temperatuuri, sõiduki kiirust, mootori pöörlemiskiirust, ülekandemehhanismi, sisselasketorustiku [lk 6] rõhku või muid parameetreid, mis aktiveerivad, muudavad, lükkavad edasi või deaktiveerivad saastekontrollisüsteemi mis tahes

osade toimet, vähendades nii saastekontrollisüsteemi tõhusust olukorras, mis võib kergesti tekkida sõiduki tavapärasel töötamisel ning kasutamisel.“

Artikkel 5

„1. Tootja varustab sõidukid selliselt, et komponendid, mis võivad mõjutada heitmeid, oleksid konstrueeritud, valmistatud ja kokku monteeritud selliselt, et sõiduk on normaalse kasutamise korral kooskõlas käesoleva määruse ja selle rakendusmeetmetega.

2. Keelatud on kasutada katkestusseadmeid, mis vähendavad saastekontrollisüsteemide tõhusust. Keeldu ei kohaldata, kui:

- a) seade on vajalik mootori kaitsmiseks kahju või õnnetusjuhtumi eest ning sõiduki ohutuks kasutamiseks,
- b) seade töötab ainult kuni mootori käivitamiseni või
- c) tingimused sisalduvad olulisel määral katsemenetluses, mida viiakse läbi kütuseaurude ja summutitorust väljuvate heitgaaside keskmiste koguste kontrollimiseks.“

Määruse nr 692/2008 artikli 3 lõige 9 sätestab:

„VIII lisas sätestatud 6. tüüpi katset heitkoguste mõõtmiseks madalatel temperatuuridel ei kasutata diiselsõidukite puhul.

Tüübikinnitust taotledes peavad tootjad aga tüübikinnitusasutusele esitama andmed tõendamaks, et NO_x järeltöötlusseade saavutab tõhusaks tööks piisavalt kõrge temperatuuri 400 sekundi jooksul alates 6. tüüpi katses kirjeldatud külmkäivitusest temperatuuril –7 °C.

Lisaks peab tootja esitama tüübikinnitusasutusele andmed heitgaasi tagastussüsteemi kohta, sealhulgas selle toimimise kohta [lk 7] madalal temperatuuril.

Neis andmetes tuleb kirjeldada ka võimalikku mõju heitmetele.

Tüübikinnitusasutus ei anna tüübikinnitust, kui esitatud andmetest ei piisa tõendamaks, et järeltöötlusseade saavutab määratud aja jooksul ka tegelikult tõhusaks toimimiseks piisavalt kõrge temperatuuri.

Komisjoni taotluse korral peab tüübikinnitusasutus esitama andmed NO_x järeltöötlusseadmete ning heitgaasi tagastussüsteemi toimivuse kohta madalal temperatuuril.“

Eelotsuse küsimuse põhjendus

[...]

Käesoleva eelotsusetaotluse esitamiseks andsid muu hulgas alust Landgericht Stuttgarti (Stuttgarti esimese astme kohus, Saksamaa, edaspidi „LG Stuttgart“) 17. jaanuari 2019. aasta otsus [...] ja Landgericht Düsseldorf (Düsseldorfi esimese astme kohus, Saksamaa, edaspidi „LG Düsseldorf“) 31. juuli 2019. aasta otsus [...].

LG Stuttgart märgib kohtuotsuse resolutsiooni punktides 1 ja 2:

„1. Kui sõidukis lämmastikoksiidi (NO_x) vähendamiseks ette nähtud heitgaasitagastust madalatel välistemperatuuridel vähendatakse (nn termoaken), siis kujutab see endast (keelatud) katkestusseadet määruse nr 715/2007 artikli 5 lõike 2 ja artikli 3 punkti 10 tähenduses. Heitgaasitagastuse vähendamise määr ei ole seejuures oluline, kuna määruse nr 715/2007 artikli 5 lõikes 2 ja artikli 3 punktis 10 ei tehta vahet heitekontrollisüsteemi muutmise määra põhjal. **[lk 8]**

2. Sellise heitgaasiseadme kasutamine mootori kaitseks, mis tuleb erandolukorras kõne alla vastavalt määruse nr 715/2007 artikli 5 lõike 2 punktile a, ei ole lubatud juhul, kui olemas on muud tehnika tasemele vastavad tehnilised lahendused, olgugi et need võivad olla majanduslikult märkimisväärselt kallimad.

3. Tõendamiskohustuse kehtestamisega rakendusmääruse nr 692/2008 artikli 3 lõikes 9 nägi määruse andja lisaks ette, et täiendava termoakna kasutamine madalatel temperatuuridel ei ole põhjendatud.

4. Määruse nr 715/2007 artikli 5 lõike 2 teise lause punkti a tähenduses ei ole vajalik selline katkestusseade, mis mootorit arvestades töötab pea katkematult (välistemperatuuril alla 7 °C) ja on seega vastuolus määruse eesmärkidega.“

Landesgericht Klagenfurt (liidumaa kohus Klagenfurtis) nõustub kohtuotsuse viidatud punktides märgituga. Landesgericht Klagenfurti (liidumaa kohus Klagenfurtis) arvates tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2007. aasta määruse (EÜ) nr 715/2007, mis käsitleb mootorsõidukite tüübikinnitust seoses väikeste sõiduautode ja kommertsveokite (Euro 5 ja Euro 6) heitmetega ning sõidukite remondi- ja hooldusteabe kättesaadavust, artikli 3 punktist 10 et niinimetatud termoaken on keelatud katkestusseade nimetatud määruse tähenduses. Seda eelkõige seetõttu, et enamikus Euroopa Liidu riikides, eelkõige Austrias, Saksamaal ja Šveitsis on ümbritseva keskkonna temperatuur valdaval osal aastast madalam kui 15 °C ning tulenevalt nende riikide geograafilisest asendist liiguvad sõidukid sageli piirkondades, mille kõrgus on 1000 meetrit üle merepinna, seega vastavad nimetatud tingimused määruse nr 715/2007 artikli 3 punktis 10 sätestatud „tavapärasele töötamisele ning kasutamisele“. Määruse nr 715/2007 artikli 5 lõike 2 teise lause punktis a mootori kaitseks ette nähtud erandit ei saa seetõttu kasutada õigusliku alusena

katkestusseadmete puhul, mis aktiveeritakse sõidukite „tavapärasel“ kasutamisel. See kehtib eelkõige juhul, kui sõidukeid kasutatakse tingimustes, kus ümbritseva keskkonna temperatuur on alla 15 °C. Rakendusmääruse nr 692/2008 artikli 3 lõige 9 sätestab, millise ajavahemiku vältel peab mootor külmkäivituse korral tagama täieliku toimivuse. Viidatud sätte kohaselt peab **[lk 9]** NO_x järeltöötlusseade saavutama tõhusaks tööks piisavalt kõrge temperatuuri [400] sekundi jooksul alates külmkäivitusest temperatuuril −7 °C. Tüübikinnitusasutus ei või sellega seoses anda tüübikinnitust, kui nimetatud tingimuste täidetust ei ole tüübikinnituse jaoks piisavalt tõendatud. Tõendamiskohustuse põhjal tuleb aga ümberpöörduvalt teha järeldus, et määruse andja on ette näinud, et peale kõnealuse erandi ei leidu muid aluseid, mis põhjendaksid täiendava termoakna olemasolu. Olemasolev termoaken, mis tagab heitekontrolliseadmete täieliku toimivuse ainult temperatuurivahemikus 15 °C kuni 33 °C ja madalamal kui 1000 meetrit üle merepinna (nn termoaken), mille tagajärjel see valdaval osal aastast Euroopas, eelkõige Austrias täielikult ei toimi, ei vasta määruse nr 715/2007 artikli 5 lõikes 1 sätestatud nõudele ja on keelatud katkestusseade.

[...]

Klagenfurt, 19. veebruar 2020

[...] [...]